

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dispositio Et Perioche Historiae Evangelicae Per IIII.
Euangelistas contextæ, necnon Actuum apostoloru[m],
Epistolaru[m] quoq[ue] Pauli XIII. & Canonicaru[m] VII.**

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1553

VD16 B 9605

Liber I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35634

EVANGELIUM

Christo uero deo & homine, unico rege, sacerdote, & seruatore nostro, quæ scilicet dixerit & fecerit dum dispensationis diuinæ negotium ab æterno decretum, absoluit. Nostrū fuerit, implorato dei auxilio, omnem spem nostram in illum figere, qui datus est nobis ad salutem, & qui annuntiatur nobis ad lucē uitæ sanctæ & æternæ. Faxit hic rex & pontifex noster, ut in ipso uiuamus æternum. Ipsi gloria in secula seculorum, Amen.

DISPOSITIONIS ET PERIOCHES HISTORIÆ EVANGELICÆ SECVNDA DVMLVCAM, LIBER I.

Lucas medicus.

Edidit Lucas duo de rebus Christi et Ecclesie eius uolumina, de quibus Eusebius in historia ecclesiastica, Lucas secundum medicinam, inquit, quam ex apostolorum uel societate uel traditione susceperat, duos nobis medicinales libros, quibus non corpora sed animæ curentur, explicuit, Euangelium scilicet, in quo etiam sic præfatur, Sicut tradiderunt nobis, inquit, qui ab initio ipsi uiderunt, & ministri fuerunt uerbi dei, quos & ab initio secutus sum: & Actus apostolorum, quos iam non auditu perceperat, sed oculis

lis inspexerat. Si enim inspicias librum Actuum apostolorum, inuenies à 16. cap. Lucam se ubiq; annu-
rare ac immiscere rebus gestis apostoli Pauli, idq; in fi-
nem usq; libri. Duobus ergo his libris descripsit diligen-
tissime & plenissime res Christi & ecclesie Christianæ,
per annos circiter 60. Nā à 42. Augusti anno, in quo
Christus dominus ex Maria uirgine natus est, ad 18. Ti-
berij, in quo Christus cruci affixus est, numerantur an-
ni 33. Augustus enim post natum dominum imperauit
annis 15. At à 18. anno Tiberij ad 4. usq; Neronis,
supputantur anni 28. In hac autem 60. annorum de-
scriptione, proposita est, haud dubie, perfectissima facies
& absolutissimum exemplū doctrinæ ueræ Christianæ,
& Ecclesie orthodoxæ, sponsæ Christi electæ, ut alijs
legib. doctrinis & formulis, extra aut contra has, nihil
opus sit ecclesie Christi catholicæ.

Plena histo-
ria rerum
Christi &
ecclesie.

Præfatione operi euangelico præfixa, causas expo-
nit quæ ipsum ad scribendum impulerunt, sed & sum-
mam totius instituti proponit. Deinde historiam conte-
xere incipit, auspicans eam à natalibus præambulonis
Messiæ. Ergo parentes Ioannis Baptistæ diligenter de-
scribit, in primis quomodo patri per Gabrielem &
conceptio & officium filij sint exposita. Quibus cum
nō crederet pater, euenit ut ipse, in diffidentie pœnam,
mutus fieret, & mater nihilominus deo quod promisc-

Cap. 1.
Ioan. bapt.
& Christi
incarnatio.

E V A N G E L I V M

rat seruante conciperet. Ceterū post descriptam prae-
cursoris conceptionē, descendit ad describendam ipsius
quoq; Messiae incarnationē. Post notationem ergo tem-
poris genus & conditionem matris designat, quod uir-
go fuerit intemerata, Dauidici generis: ad quam idem
ille Gabriel aeterni dei nuncius descenderit caelitus, an-
nunciariq; sic uisum esse aeterno numini, ut ipsa mater
fiat Messiae: simul autem exponit quis & quantus hic
foetus sit futurus. Cumq; uirgo nondum plene negotiū,
certe arduum, intelligeret, exponitur ei ab angelo uni-
uersa ratio et modus incarnationis, quod conceptura sit
ē spiritu sancto & editura ipsum dei filium. Confirma-
tur item Elisabetæ exemplo. Quibus uerbis cum credit,
concipit. Mox uero ad Elisabetam properat, & diui-
num cum ipsa miscet colloquiū. In eo colloquio reuelat-
tur incarnatio filij dei, laudaturq; diuina ueritas, mise-
ricordia & potentia, maxime in panegyrico seu gratu-
latorio hymno uirginis Mariae. Porro Elisabet parit fi-
lium, cui nonen inditur Ioannes. Patri haecenus muto
propter incredulitatē, iam redditur usus linguae, quā &
in laudes dei protinus laxat. Canit enim & hic carmen
panegyricū, quo laudat dei ueritatē in pmissis, bonitatē
& iustitiā in factis. Deinde uaticinatur quaedā de offi-
cio filij sui, beneficijsq; orbi per Christum exhibendis.

Cap. 2.

Quibus absolutis, Lucas historiā de Ioanne abrum-
pit,

pit, et ad Christi natiuitatē describendā accelerat. Indicat ergo tēpus, & locū natiuitatis domini describit, & modū eiusdē. Rursus autē apparet angelus, et natiuitatē ^{Natiuitas & reuelatio Christi.} Messiae annūciat pastoribus, fructūq; his natiuitatis exponit. Quo in loco mira cū gratulatione confluit totus celestis exercitus, carmen natalitiū nouo regi nato concinens. Pastores uero religiose puerū natum, uti iussi fuerant, inquirūt, inueniūt, mirantur, & omnibus magnalia dei annunciant. Caterū puer octaua die circumcidi-
tur, & accipit nomen I E S V S. Deinde et domino pro more primogenitorū in tēplo Hierosolymitano sistitur. Vbi ex diuina ordinatione comparet Simcon ille iustus, qui infantulū excipit in ulnas, gratulatur, gratulandoq; quanta nobis in filio pater dederit exponit: simul & de cruce illius, & quod multi per incredulitatē in ipsum impacturi sint, prophetat. Adest & Anna uidua uita laudatissima, quæ & ipsa gratias agit deo, & laudat ingens patris in filio exhibito beneficium. Post ea Lucas paucis attingit Christi domini puerilem ætatem, adulescentiam & iuuentutē. Nam exponit quomodo duodecim annos natus, in templo inter doctos à parentibus anxie quæsitus, repertus sit, ita de rebus religionis maximis disputans, ut omnibus fuerit miraculo. Quibus adiicit quod disputatione relicta parentibus fuerit subditus: his ueluti speciminibus spectatissimis æsti-

EVANGELIUM

mandum relinquēs, qualis fuerit tota ipsius adolescentia atq; iuuentus. Sic autē miro compendio complexus est Lucas quicquid utile & necessariū scitu creditūq; uideatur de natalibus Christi, eius pueritia, adolescentia ac iuuentute.

LIBER II.

Cap. 3.

Evangelium
predicatur.

PRÆLVSVM est euangelico negotio duobus præcedentibus capitibus: nunc enim tradit Lucas euangelij initium, progressum & successum admirandū, quo tempore & loco, per quem & quomodo ipse Christus & euangelium eius palam sint annunciata, à Ioanne uidelicet Baptista, qui magna in frequentia hominū baptizauit atq; docuit. Exhibet autem specimina quædam prædicationis S. Ioannis, quid in genere omnes docuerit, quid quosdam singulariter, quid deniq; docuerit, & quæ testificatus sit de Christo: postremo annotat quod propter ueritatis præconium coniectus sit ab Herode rege in uincula. Quibus breuiter quidē (sed quantum satis erat pio Lectori) perstrictis, transit ad res ipsius saluatoris nostri domini Iesu Christi, cuius præcursor erat Ioannes, describendas: ac mox ab initio docet quis sit, & quanta ab ipso habeamus, quomodo unctus & inauguratus sit rex & sacerdos populi dei, à patre, quod uidelicet unctus sit spiritu sancto, quod sit dei & hominis